

thanh niên với thời trang ⁽¹⁾

HOÀNG ĐÓP

---

1. Tính chất đạo đức và thẩm mỹ của thời trang.

Thời trang là một vấn đề thanh niên quan tâm và sự quan tâm ấy là chính đáng. Đó là nhu cầu về cái đẹp của cuộc sống, nhu cầu đổi mới cách trang phục phù hợp với sự đổi mới của xã hội, của con người, với chuyển biến của lối sống và lối giao tiếp.

Thời trang không phải lúc nào cũng gắn với sự cầu kỳ và hoang phí. Giản dị nhiều lúc cũng là một thời trang và có khi con ra tiêu chuẩn cao của thời trang. Thanh niên ta đã từng tìm vẻ đẹp ở vành mũ tai bèo và bộ quân phục gọn gàng của người chiến sĩ. Phụ nữ ta đã có lúc chọn chiếc áo sơ mi màu gụ làm một kiểu thời trang. Thời trang ở đây tiến bộ và đẹp dễ xiết bao!

Tuy nhiên, đặc điểm của thời trang là luôn luôn thay đổi. Không thể đưa một kiểu duy nhất nào đó làm khuôn phép cho mọi cách ăn mặc của con người. Bộ tóc và quần áo của thanh niên hôm nay không giống trước đây mười năm, càng khác xa thế kỷ trước khi ấy "mốt" của nữ là "tóc bó đuôi gà" và của nam là chiếc "quần ống sớ".

Kiểu tóc ngắn hay dài, ống quần "túyp hay loe" tự nó không là một tiêu chuẩn đạo đức. Đôi dép lộp cao su và đôi tông xộp không hề đối lập nhau và không khẳng định một giá trị đạo đức hay một giá trị thẩm mỹ.

Thời trang thường gây nên những cuộc tranh luận. Có những ý kiến là sự đánh giá nhiều lúc khác nhau. Mỗi người có sở thích riêng, có đặc điểm riêng trong thị hiếu. Nhưng nhiều khi cuộc tranh luận trở nên khá căng thẳng vì thực tế một bộ phận thanh niên đưa vào thời trang không chỉ những kiểu cách xa lạ mà rõ ràng nhiều cái lố lăng. Có những kiểu áo màu sắc loè loẹt đến chướng mắt, có in hình, in chữ nước ngoài sượng vô duyên: một đôi trai gái hôn nhau, một câu tiếng Anh "Hãy hôn đi". Một trái tim bị mũi tên xuyên thủng, một câu nói của chúa Giê-su, một chiếc đầu lâu và hai chiếc xương bất chéo. Khi trưng bày trước mọi người các kiểu thời trang ấy, những thanh niên này thường chỉ có một cách biện hộ không phải bằng lý lẽ của mỹ học, mà chỉ bằng sự tùy tiện của ý thích cá nhân, sự đua đòi mù quáng về thị hiếu.

Tuy nhiên bộ phận thanh niên ấy không nhiều lắm. Đa số thanh niên ta vẫn chú trọng đến thời trang một cách chính đáng, đưa thời trang vào lối sống đẹp của mình. Họ biết giữ lại cái đẹp của truyền thống dân tộc và tiếp thu cái tiến bộ của nhân loại thể hiện trong sự giản dị thanh thoát, vui tươi lành mạnh...

Mấy cuộc điều tra xã hội học gần đây đã tìm hiểu xu hướng thời trang của thanh niên hiện nay và cung cấp nhiều tài liệu về những định hướng giá trị, những bình giá thẩm mỹ của thanh niên đối với cách ăn mặc. Điều này giúp chúng ta suy nghĩ để có biện pháp hướng thanh niên vào cái đẹp của thời trang phù hợp với lối sống xã hội chủ nghĩa của con người mới.

2. thời trang trong thế hệ thanh niên hiện nay

Thanh niên là lứa tuổi mà cách giao tiếp và trang phục có những nhu cầu sinh lý và tâm lý khác các lứa tuổi khác. Học sinh các trường phổ thông cơ sở và trung học chưa bàn nhiều đến "mốt". "Mốt" mờ nhạt đi ở tuổi trung niên và chỉ còn ở những nhóm người do nhu cầu nghề nghiệp do môi trường sống đặt ra như những diễn

---

(¹) Theo chúng tôi, thời trang và thời thượng đều được dùng để dịch từ "mode" nhưng nội dung ít nhiều có sự khác nhau.

Thời trang nói nhiều đến cách thức trang phục quần áo, đầu tóc, sự tô điểm về đẹp bên ngoài của con người.

Thời thượng có nghĩa rộng hơn, không chỉ bao gồm cách trang phục và nhiều khi cả cử chỉ hành vi, lời nói, các kiểu đồ đạc, trang trí, lễ lối xã giao...

Trong bài này chúng tôi chỉ chú trọng đến thời trang thể hiện trong sự lựa chọn các kiểu đầu tóc và quần áo của thanh niên.

viên: những người làm nghệ thuật, ngoại giao v.v...

Môi trường văn hóa có ảnh hưởng lớn đến “mốt”. “Mốt” đặc biệt phổ biến với thanh niên đô thị rồi từ đô thị “mốt” ảnh hưởng tới nông thôn. Đô thị tạo nên những ảnh hưởng làm thay đổi tâm lý và thị hiếu thanh niên. Đô thị có những cộng đồng thanh niên lớn và sinh hoạt riêng biệt của thanh niên. Giao tiếp của thanh niên rất rộng, sự tiếp xúc giữa nam và nữ cũng dễ dàng hơn. Phương tiện thông tin đại chúng đa dạng và phong phú: màn ảnh, vô tuyến truyền hình, thể thao v.v.. là những nguồn cung cấp “mốt”.

Sự giao lưu văn hóa thế giới qua người nước ngoài, qua những con đường trực tiếp và gián tiếp cũng gây ảnh hưởng nhiều đến các phong trào “mốt”. Như vậy, môi trường đô thị đã tạo nên những điều kiện cho sự phát triển và tính đa dạng của “mốt”. “Mốt” hình thành và truyền đi nhiều khi rất nhanh chóng. Chẳng hạn, đầu năm 1982 chỉ một vài tuần sau khi chiếu phim “Ai gọi em trong đêm”, chúng tôi nhận thấy đã xuất hiện trên đường phố thủ đô các cô gái mặc áo thun đuôi tôm giống như kiểu áo của một tài tử trong bộ phim đó. Chú gấu Misa, biểu tượng của ôlympic Mátxcova, đã từng được thêu, được in nhiều cỡ nhiều màu trên áo, trên túi nam nữ thanh niên. Biểu tượng bóng đá thế giới 1982 và số áo các danh thủ nổi tiếng đã được nam nữ thanh niên in trên áo ngay sau khi vô tuyến truyền hình và tờ tin nhanh phát tin các trận đấu.

Kết hợp với Trung ương Đoàn thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và một số cơ quan lãnh đạo, quản lý, nghiên cứu thanh niên, chúng tôi đã thử khảo sát một vài “phong trào” tóc dài, quần loe, áo chèn ở Hà Nội và xem xét xu thế biến đổi của nó qua các độ tuổi, giới tính và nghề nghiệp khác nhau.

Bằng câu hỏi “đóng”, đưa ra bốn kiểu tóc của nam: 1) tóc ngắn, 2) tóc dài vừa 3) tóc dài quá gáy trùm tai, 4) tóc uốn sóng chải gọn, và năm kiểu tóc của nữ: 1) tóc dài tự nhiên, 2) tóc thề 3) tóc kiểu stôn, 4) tóc phi-dê tùy khuôn mặt, 5) tóc ngang vai chải gọn; sáu kiểu quần: 1) quần ống đứng, 2) quần loe vừa, 3) quần ống loe rộng (trên 30 em), 4) quần bò, 5) quần âu bình thường, 6) trang phục cả quần áo, và bốn kiểu áo: 1) áo đuôi tôm bó chèn, 2) áo thun có thêu hoa trang trí, 3) áo bò, 4) áo sơ mi bình thường; đang là thời trang hiện nay, chúng tôi muốn qua đó tìm hiểu ý thích các nhóm nam và nữ thanh niên nội thành Hà Nội thuộc ba ngành nghề: công nhân, sinh viên, trí thức ở các độ tuổi khác nhau đối với các kiểu tóc, các kiểu quần áo đó.

Các kiểu tóc và các kiểu quần áo trong bảng câu hỏi được sắp xếp một cách ngẫu nhiên độ tăng tính khách quan của kết quả.

Đối với các kiểu tóc của nam: 63,08% thanh niên thích kiểu tóc dài vừa phải. Ý thích của nam và nữ xấp xỉ bằng nhau. Tóc dài vừa phải ở đây là tóc dài đến khoảng gáy, không trùm tai. Kiểu tóc ngắn, trắng mai xanh gáy của nam vài năm trước là phổ biến nay chỉ còn 24,23% thanh niên thích. Chỉ có 4,9% thanh niên thích kiểu tóc uốn sóng chải gọn, một kiểu tóc mười năm trước được coi là rất “mốt”. Kiểu này cầu kỳ và tốn kém hơn. Đối với kiểu tóc dài quá gáy trùm tai thường đang gây sự phê phán nhiều nhất, chỉ có 7,05% thanh niên thích trong đó có 8,03% nam và 1,82% nữ.

Nếu xét ý thích của thanh niên, đối với các kiểu tóc nữ, ta cũng thấy xu hướng yêu thích vẻ đẹp gọn gàng, giản dị, tự nhiên. Thanh niên dành ý thích nhiều nhất cho kiểu tóc ngang vai chải gọn gàng 31,58% rồi đến tóc dài tự nhiên 27,89%. Nữ thanh niên thích nhất kiểu tóc dài tự nhiên: 35%, còn kiểu tóc stôn và tóc thề, tỷ lệ thích rất ít: 5,83% và 3,33%.

Nam thanh niên thích nhất kiểu tóc ngang vai chải gọn của nữ: 34,62%, rồi đến tóc dài tự nhiên 24,61%, ba kiểu tóc còn lại mỗi kiểu chỉ có hơn 10% ưa thích.

Qua các chỉ báo trên, chúng ta thấy sự đổi mới của thanh niên trong thời trang hướng chủ yếu vào tính giản dị, khỏe mạnh làm tôn vẻ đẹp tự nhiên của con người.

Xét ý thích của thanh niên với các kiểu tóc theo độ tuổi, chúng ta cũng thấy những sự đổi mới. Ở lứa tuổi càng trẻ thời trang có nhiều vẻ, hay thay đổi và ít tính thiết thực. Đó là đặc điểm tâm lý bình thường của thanh niên. Xu thế giản dị với sự lựa chọn ổn định hơn có quan hệ với sự tăng của độ tuổi.

Xu hướng thích kiểu tóc dài vừa phải này ở nam thanh niên giảm dần theo sự tăng độ tuổi: dưới 20 tuổi 73,07%, 20-25 tuổi 68,91% và hơn 25 tuổi chỉ có 51,21%. Cả nam và nữ trên 25 tuổi đều lựa chọn kiểu tóc thích thứ hai là tóc ngắn với tỷ lệ cao: 35,29% và 37,28%. Nữ trên 25 mới chỉ thích hai kiểu tóc dài vừa và tóc ngắn của nam. Thích kiểu tóc dài quá gây trùm tai thì nam thanh niên trên 25 tuổi có 2,8%. Còn 20-25 tuổi có 13,44%. Kiểu tóc đang được phê phán nhiều nhất này, chỉ có 10% nữ thanh niên dưới 20 tuổi ưa thích. Nó không còn là “mốt” ở các độ tuổi cao hơn.

Đối với tóc tự nhiên của nữ, sự ưa thích của thanh niên tỷ lệ thuận với sự tăng của độ tuổi. 31,72% thanh niên nhóm trên 25 tuổi coi kiểu tóc đó là đẹp nhất. Còn đối với tóc thề và tóc stôn, nhóm thanh niên trên 25 tuổi không ưa lắm: kiểu tóc thề: 6,9% và tóc kiểu stôn: 8,27%.

Việc tìm hiểu ý thích của thanh niên với các kiểu quần và áo cũng đưa lại cho chúng ta những chỉ báo về đặc điểm tâm lý của thanh niên với thời trang.

Từ sau ngày giải phóng miền Nam, “mốt túp” ông bó nhường chỗ cho “mốt loe” ông rộng. Lúc đầu đã có nhiều dư luận phản đối. Đôi nơi đã áp dụng cả biện pháp hành chính độ ngăn chặn “phong trào quần loe” này: Nhưng thực tế, “mốt loe” đã tự điều chỉnh. Hiện nay nó không còn gây nên những tranh luận lớn như trước đây. Nó đã một phần nào được chấp nhận khi chính nó lại không còn là “mốt” của thanh niên nữa.

Trong cuộc điều tra vừa qua, chúng tôi nhận thấy loại quần ống đứng và ống loe vừa phải (dưới 30 cm được đồng đảo thanh niên ưa thích với tỷ lệ gần bằng nhau: 34,45% và 30,67%.

Cũng có những khác biệt rõ rệt về thị hiếu theo độ tuổi. Những người trên 25 tuổi chỉ có 3,3% tỏ ra thích kiểu quần loe rộng. Ở độ tuổi này, thanh niên thích quần ống đứng nhất 45,6% (trong đó dưới 20 tuổi là 23,08%; 20 - 25 tuổi là 20,42%). Đối với quần ống loe vừa phải, nhóm thanh niên ở độ tuổi này cũng ít thích nhất, chỉ có 24,18%. Trong khi đó hai nhóm thanh niên dưới 20 tuổi và 20 - 25 tuổi lại thích loại “mốt” này nhiều nhất: 46,15% và 42,13%.

Như vậy, sự tiếp thu, sự đổi mới và lựa chọn ở độ tuổi trẻ nhiều vẻ hơn, nhanh hơn, nổi bật so với độ tuổi cao. Sự đổi mới trong thanh niên có xu hướng giảm dần đi, sự lựa chọn ổn định hơn và các kiểu thời trang ít thay đổi hơn theo sự tăng của độ tuổi.

Đối với loại áo bò kiểu cách nhưng quá đắt tiền, nhóm thanh niên trên 25 tuổi chỉ có 8,69% thích trong khi đó, nhóm 20-25 tuổi lại thích 15,42%. Ở độ tuổi trên 25, thanh niên thích kiểu áo sơ-mi bình thường nhất: 66,67%. Đối với áo đuôi tôm bó chèn “mốt” hơn, chỉ có 14,49% thanh niên trên 25 tuổi ưa thích. Còn 20-25 tuổi thì 22,34% thích.

Vì vậy trong thanh niên ta hiện nay không phải chỉ có xu thế ngày càng “mốt” hơn mà còn có xu thế giản dị hơn, giảm dần sự cầu kỳ, tốn tiền.

Ngoài những đặc điểm về tâm lý lứa tuổi kể trên, thì trình độ văn hoá và nghề nghiệp cũng có ảnh hưởng đến thời trang của thanh niên. Để có được những tài liệu nêu lên sự ảnh hưởng của nghề nghiệp đến việc lựa chọn các kiểu đầu tóc và quần áo, chúng tôi tiến hành điều tra ý thích của các nhóm nữ thanh niên có nghề nghiệp khác nhau đối với các kiểu tóc của nam và ý thích của các nhóm nam thanh niên với các kiểu tóc của nữ. Khi đã có một nghề nghiệp ổn định, sự chọn lựa thời trang của thanh niên các nhóm đến có xu thế giản dị, tiết kiệm, thiết thực hơn. Ở đây, chính những đặc điểm nghề nghiệp và trình độ trí thức đã ảnh hưởng quan trọng đến thời trang của họ. Nữ sinh viên không thích kiểu tóc ngắn và tóc dài trùm tai của nam mà thích mà thích nhất kiểu tóc dài vừa, đang được dư luận cho là đẹp: 84,6%.

Nữ trí thức không thích kiểu tóc dài trùm tai và uốn sậy cầu kỳ mất thời gian của nam. Họ thích kiểu tóc dài vừa và tóc ngắn hơn.

34,62% nam thanh niên dành ý thích cao nhất cho kiểu tóc ngang vai chải gọn của nữ. Tỷ lệ này giữ đồng đều ở các nhóm nam có nghề nghiệp khác nhau đối với kiểu tóc nữ đang được dư luận hiện cho là đẹp.

Nhóm nam trí thức ít ưa thích hai kiểu tóc khá cầu kỳ và kiểu cách của nữ, chỉ có 2,22% thích tóc thè và 6,66% thích tóc kiểu stôn.

Các chỉ báo về ý thích của các nhóm thanh niên có nghề nghiệp và trình độ văn hóa khác nhau đối với các kiểu tóc của nam và nữ cho thấy những ảnh hưởng quan trọng của nghề nghiệp và trình độ văn hoá đến thời trang. Đối với các kiểu áo, xu thế lựa chọn của các nhóm thanh niên khi đã có nghề nghiệp, tập trung vào cái đẹp giản dị thiết thực, hợp với công tác và quan hệ giao tiếp. Người giáo viên lên lớp không thể mặc những bộ áo quần loè loẹt và để đầu tóc bù xù. Họ không thể mặc trên người những “mốt” lạ, gây quá nhiều sự chú ý của học sinh làm giảm chất lượng của các bài giảng. Mái tóc dài kiểu “chị Hoàì” hay kiểu “chị Sứ” là thời trang rất đẹp của người thanh nữ nông thôn nhưng không phù hợp với người nữ công nhân dệt vì an toàn lao động. Một kiểu tóc dài không hợp với lao động hầm lò nhưng cần thiết với một diễn viên.

Chúng tôi cũng tìm hiểu lý do thích các kiểu tóc và quần áo để thấy rõ thêm những nguyên nhân ảnh hưởng tới việc chọn lựa thời trang của thanh niên.

Về nguyên nhân thích các kiểu tóc, 53,8% và 61,8% thanh niên thích các kiểu quần áo như vậy, trả lời là hợp thời trang. Tỷ lệ này đồng đều ở các nhóm thanh niên có giới tính, nghề nghiệp, độ tuổi khác nhau. Tâm lý không muốn lạc hậu, muốn theo kịp bạn bè là một tâm lý của tuổi trẻ làm cơ sở cho những xu hướng đổi mới của họ. Đương nhiên, có một bộ phận nhỏ thanh niên đi đến sự đua đòi quá mức, tỏ ra thiếu khả năng tự chủ trong lĩnh vực này.

Vì vậy việc hướng dẫn “phong trào mốt” của thanh niên không tách rời việc cổ vũ các phong trào khác của tuổi trẻ: lao động, tiến quân vào khoa học - kỹ thuật, nâng cao trình độ văn hoá, trau dồi năng khiếu, nghệ thuật...

3. thời trang và vấn đề xây dựng

lối sống mới của thanh niên

Kết quả của các cuộc điều tra cho thấy thời trang là vấn đề được mọi người rất quan tâm. Thời trang có sức thu hút mạnh mẽ mà chúng ta phải nghiên cứu và phân tích từ góc độ của những giá trị đạo đức và thẩm mỹ, từ yêu cầu của lối sống mới. Trong quá trình giáo dục lối sống xã hội chủ nghĩa cho thanh niên, việc tìm hiểu những thị hiếu, những định hướng giá trị thẩm mỹ của họ về các “mốt” là cần thiết. Đó là điều kiện để hướng thanh niên vào cái đẹp chân chính của thời đại vừa phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội của nước ta, vừa tiếp thu những thành tựu khoa học và văn minh của thế giới.

Những biện pháp hành chính được sử dụng với những biến đổi của thời trang ít có hiệu lực vì đây là vấn đề tâm lý và thị hiếu. Cần hướng dẫn và điều chỉnh các xu hướng thời trang bằng quan điểm văn hóa và thẩm mỹ tiên tiến chứ không phải bằng biện pháp cưỡng chế và cấm đoán giản đơn.

Chạy theo thời trang một cách mù quáng là một điều nên tránh. Có những thanh niên đã quá chú trọng về hình thức. Nhiều lúc họ có khuynh hướng lập dị. Họ ngộ nhận giá trị thật và giá trị giả của con người. Họ mắc vào thói xa hoa để lãng phí tiền bạc và thời gian. Họ tưởng rằng để thu hút được sự chú ý của nhiều người bằng cái bề ngoài của họ. Cặp kính trắng đầu đủ để tạo ra vẻ đẹp của người trí thức. Tài năng và sức khoẻ đầu ở những hình vẽ in trên chiếc áo mặc ngoài !

Sự đua đòi quần áo thường có tính chất tự phát. Nó ít được sự quan tâm hướng dẫn của các bậc phụ huynh và giới văn hóa nghệ thuật. Đã đến lúc cần có các họa sĩ, những người am hiểu về mỹ thuật, trang phục giúp thanh niên trong việc đánh giá về “mốt” và lựa chọn kiểu quần áo. Những trang tạp chí giới thiệu cách ăn mặc các mùa cho các lứa tuổi đang trở thành một nhu cầu. “Mốt” là một hiện tượng luôn luôn thay đổi cần được hướng dẫn và uốn nắn kịp thời. Các cửa hàng (may mặc thời trang) ở Hà Nội, theo chúng tôi, chưa đáp ứng đưa những nhu cầu này, trong khi các hiệu may mặc tư nhân đang thấy những ảnh, những hàng mẫu quảng cáo quần “loè” bằng những ảnh, những kiểu quần ống “túyp”. Những loại vải có chất liệu phù hợp với kiểu quần bó, quần

“túy” đang lên giá trên thị trường. Các cửa hàng may mặc quốc doanh vẫn chưa thấy sự thay đổi.

Trang phục có quan hệ mật thiết với sự giao tiếp công cộng. Tùy theo quan hệ giao tiếp mà có cách trang phục cho phù hợp. Có những quan hệ giao tiếp được quy định rất chặt chẽ như quan hệ ngoại giao. Không thể ngồi bàn tiếp khách nước ngoài với bộ áo quần nhàu nát, với chiếc điều cây. Sự phong phú của các quan hệ xã hội và tính đa dạng của các giao tiếp xã hội đòi hỏi sự đa dạng và phong phú của các kiểu thời trang. Thời trang sẽ trở thành lộn xộn, xô bồ nếu như không thích ứng với những trường hợp cụ thể của những quan hệ giao tiếp. Trang phục ngoài đường phố phải khác trang phục lúc ở nhà. Đến đám cưới phải khác khi đi dự đám tang. Đến cơ quan, nhà máy, công sở phải ăn mặc khác khi tới rạp hát, quán cà phê.

Quần áo còn biểu thị sự tôn trọng người khác và lòng tự trọng. Đi đưa đám một thân nhân và chia buồn cùng tang quyến thì không nên mặc những bộ áo quần có màu sắc lòe loẹt. Không nên bước lên Chủ tịch đoàn một cuộc mít-tinh, một hội nghị với bộ áo quần cầu thả và nhàu nát. Không nên bước vào phòng cưới với bộ quần áo tang và hộ mặt “đám ma”. Bộ đồ ngủ rất tiện lợi và hợp vệ sinh cho các bạn nữ trong sinh hoạt gia đình nhưng rất đáng phê phán khi mặc bộ đồ ấy ra đường phố. Sự phong phú, đa dạng của các quan hệ xã hội đòi hỏi cách trang phục đa dạng thích hợp.

*

* *

Trên đây là một vài nhận xét rút ra từ cuộc điều tra có tính chất thử nghiệm và bước đầu ở các tầng lớp thanh niên Thủ đô. Nhưng thời trang là một vấn đề rộng lớn đòi hỏi được tiếp tục điều tra và nghiên cứu trên cơ sở khoa học. Chăm sóc rẽ đẹp về hình thức từ mái tóc tới quần áo, đến dáng dấp đi đứng, cách thức ăn nói là một vấn đề thể hiện trình độ văn minh của con người. Đó là một vấn đề lớn mà Xã hội học phải cùng với Đạo đức học và Mỹ học liên tục đi sâu!

Ưu thích cái đẹp là một nhu cầu tất yếu của tuổi trẻ. Sống sao cho đẹp: đẹp từ quần áo đến tâm hồn, đẹp từ tư tưởng đến hành động, đẹp trong sự trau dồi bản thân, đẹp trong mọi quan hệ xã hội?

Chúng tôi cho là rất đáng quý trọng những thanh niên biết tôn trọng mình và tôn trọng người khác, trước khi ra đường hãy chải lại mái tóc, sửa bộ quần áo cho đứng đắn nghiêm trang, cho có cả vẻ đẹp từ dạng dấp bên ngoài.

Đầu tóc và quần áo là một thứ ngôn ngữ. Nó là tín hiệu về phẩm chất bên trong của con người. Thông qua vẻ ngoài ấy người ta biết anh là một công nhân tiên tiến, là một trí thức chân chính, là một phụ nữ đứng đắn. Cũng thông qua vẻ ngoài, người ta biết ai là kẻ lêu lổng, ai là dân “phe”, ai là người có cái đầu rỗng tuếch.

Qua cuộc điều tra, chúng tôi vui mừng thấy rằng đại bộ phận thanh niên ta có đầu óc tiên bộ và xu hướng lành mạnh trong đầu tóc và quần áo.

Chúng tôi thiết nghĩ rằng, trong khi chú ý đặc điểm tâm lý của thanh niên là ưa chuộng cái mới và cái đẹp, chúng ta có thể từ góc độ của Đạo đức học và Mỹ học, hướng thanh niên vào cái đẹp cao nhất của thời đại: cái đẹp của con người làm chủ tập thể.

Từ mảnh đất Việt Nam, từ tinh hoa của dân tộc, từ đỉnh cao của khoa học và văn minh nhân loại, thanh niên ta sẽ đầy niềm tự hào chọn lấy cho mình những kiểu đầu tóc và quần áo thích hợp: phải gọn gàng trong lao động, phải ấm áp trong mùa đông, phải mát mẻ trong mùa hè, phải thoải mái trong nghỉ ngơi, phải trang nghiêm trọng ngày lễ, phải làm tôn lên mọi vẻ đẹp của con người mới Việt Nam. Những người thanh niên ấy không bao giờ làm nô lệ cho “mốt”. Họ làm chủ mọi kiểu “mốt”. Họ sáng tạo ra “mốt” và sử dụng những “mốt” tiên tiến nhất, lành mạnh nhất, thích hợp với phẩm chất và tư thế của họ.